

KAREN BLIXEN • Yedi Harika Hikâye

KAREN BLIXEN 1885'te Danimarka'da doğdu. İlk yazılarını, 1905'ten sonra Danimarka gazetelerinde farklı müstear isimler kullanarak yayımladı. Eserlerinde de kimi zaman Isak Dinesen imzasını kullandı. Blixen'in yazarlık dönemi, kuzeni İsveçli Baron Bror Blixen ile evlendikten sonra yerleştiği, kocasına ait, Kenya'daki kahve çiftliklerinde geçirdiği yıllara (1914-1931) rastlar ve gelişir.

Karen Blixen Kenya'da asil bir İngiliz ailesinden gelen safari avcısı Denys Finch Hatton ile büyük bir aşk macerası yaşadı. 1931 yılında Büyük Buhran sırasında Afrika'daki çiftliğini kaybeden Blixen, Danimarka'ya döndü ve eserlerini yazmaya burada devam etti. Karen Blixen, filme de çekilen *Den afrikanske farm* (*Out of Africa*) adlı romanında kendi hayat hikâyesini anlatır. Karen Blixen'in bir diğer meşhur hikâye kitabı *Skæbne-anekdoter*'deki (*Kader Anekdotaları*) hikâyelerden biri olan "Babettes gæstebud" ("Babette'in Ziyafeti") de filme çekilmiştir. Karen Blixen iki kere Nobel Ödülü'ne aday gösterilmiştir.

Syv fantastiske fortællinger

© 1935, 1961 Karen Blixen & Gylendalske Boghandel

Nordisk Forlag A/S Copenhagen; Isak Dinesen, Rungstedlundfonden

Bu kitabın yayın hakları Gylendal Group Agency'den alınmıştır.

İletişim Yayınları 1766 • Modern Klasikler 33

ISBN-13: 978-975-05-1059-5

© 2012 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2012, İstanbul

EDITÖR Müge Karahan

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Henri Rousseau, "On the Forest Edge", 1886

UYGULAMA Nurgül Şimşek

DÜZELTİ Melek Özmüş

BASKI ve CILT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

KAREN BLIXEN

Yedi Harika Hikâye

Syv fantastiske fortællinger

DANCADAN ÇEVIREN Nur Beier

İÇİNDEKİLER

ÇEVİRMENİN NOTU.....	7
Pisa'nın Etrafındaki Yollar.....	9
Yaşlı Gezgin Şövalye.....	63
Maymun.....	93
Norderney'i Çarpan Nuh Tufanı.....	151
Helsingør'de Bir Aile Yemeği.....	235
Hayalperestler.....	291
Şair.....	379

ÇEVİRMENİN NOTU

Elinizdeki eser bir hikâye kitabı olmanın dışında – ve ötesinde, yaşam felsefesiyle yakından ilgili sorunları betimleyen ve irdeleyen bir vasa sahip. Hikâyelerde daima ön planda duran bir “masalcı” figürü var. Bu sayede metin, okuyucunun, anlatılanın bir ”masal” olduğunu unutmasına engel oluyor. Bu etkiyi destekleyen ikinci unsur, masalcının daima geçmiş zamanda olmuş bitmiş şeyleri anlatması, üçüncü unsur ise “masalcı”nın, anlattığı hikâyeyi ilk duyan kişi olması ve hiçbir yorum eklemeden başkalarına aktarmasıdır.

Blixen’in eserleri, dinî, ilahî konularda nüfuz sahibi bir hikâyeciyle (veya masalcı), zamanın merhametine sığınan, yabancılaştırılmış bir hikâyeci arasında süregiden bir diyalog olarak algılanabilir. Mitler, destanlar, masallar, efsaneler, Kentaurlar, kuş-kadınlar, ayı-adamlar, at-amazonlar ve insanla hayvan arası çeşitli yaratıklar hikâyelerin ayrılmaz parçalarıdır.

Son olarak, elinizdeki eserin dilsel ve biçimsel özellikleri hakkında birkaç yorumda bulunmak isterim. Eserin İngilizce versiyonu, Danca metne kıyasla epey farklılıklar taşır. Karen Blixen bu eserini ilk önce İngilizce olarak yazmış ve kitabı ilk olarak Isak Dinesen adıyla Amerika’da yayımlamıştır. Blixen eseri bizzat kendisi Dancaya çevirmiştir. Yazar bu sü-

reçte yalnız metnin İngilizcesini “geliştirmekle” kalmaz, metnin bazı detaylarında değişiklikler, ufak ekleme veya eksiltmeler de yapar.

Eserin İngilizce ve Danca versiyonları üzerinde kapsamlı bir karşılaştırmalı inceleme yapan Blixen uzmanı Kabell de benzeri bir sonuca ulaşır: “Danca metin, İngilizce metni daha genişletmiş, geliştirmiş ve netlik kazandırmıştır.” (Aage Kabell, *Karen Blixen debuterer*, Münih, 1968)

Elinizdeki kitap, eserin Dancasından Türkçeye çevirisi. Çeviri süresince Danca metni sistematik olarak İngilizce versiyonuyla karşılaştırdım, Kabell’in (ve diğer Blixen araştırmacılarının) görüşlerine tamamen katıldığımı belirtmek isterim. Türkçeye layık olduğu şekilde yansıtabilmiş olmayı umuyorum.

NUR BEIER

Odense, Danimarka, Eylül 2011

Yayıncının Notu

Kitabın Dancadan yapılan bu çevirisinde noktalama işaretlerini (özellikle de tırnaklar ve tireleri) yazarın metnine sadık kalmaya çalışarak ancak Türkçedeki kural ve alışkanlıkları da gözeterek kullanmaya çalıştık.

Pisa'nın Etrafındaki Yollar

I

KOKU ŞİŞESİ

Karamsar mizaçlı genç bir asilzade olan Kont Augustus von Sc-himmelmann, şişmanlık sınırında olmasa, göze bayağı yakışıklı gelebilirdi. Pisa yakınındaki bir pansiyonun bahçesinde de-ğirmen taşından yapılmış bir masaya oturmuş mektup yazıyordu. 1821 yılının güzel bir Mayıs akşamıydı. Mektubunu bitiremeden kalktı, pansiyonda akşam yemeği hazırlanırken, yol boyunca biraz yürüdü. Güneş batmak üzereydi, uzun ve altınsı ışık huzmeleri yol kenarındaki yüksek kavak ağaçlarının aralarından süzülüyordu. Hava ılık ve açıktı, yaprak ve çimen kokusuyla doluydu. Sayısız kırlangıç alçaktan ve yüksekte uçarak bu havaya karışıyor, sanki gün ışığının bu son saatlerinin tadını doyasıya çıkarmaya çalışıyordu.

Kont Augustus'un akli hâlâ mektubundaydı. Almanya'da yaşayan bir arkadaşına yazıyordu, Ingolstadt'taki mutlu okul yıllarından bir okul arkadaşına. Kalbini açabildiği tek insana – “Ama ona tüm gerçeği yazdım mı ki yine de?” diye düşündü. – “Bu akşam onunla konuşabilmek için ömrümün bir yılını feda edebilirim, ve konuşurken yüzünü görebilmek için! – Bel-

ki de insanın tek başınayken gerçeğe sadık kalması imkânsız. – Gerçek de aynen zaman gibi, insanlarla birliktelikten doğan ve ona dayanan bir kavram. Mesela Afrika'nın çok içerilerinde ki, adı sanı olmayan, üzerinde hiçbir yol ve patika bulunmayan bir dağın gerçeği nedir? – Halbuki şimdi üzerinde yürüdüğüm yol, Pisa'ya çıkıyor ve Pisa hakkındaki gerçeği kitaplarda bulmak mümkün. Bu kitaplar o gerçek konusunda hemfikir insanlar tarafından yazılmışlar ve okunmuşlar. – Issız bir adadaki bir adam hakkındaki gerçek nedir? Ve ben işte o ıssız adadaki adam gibiyim!

Bir zamanlar Ingolstadt'ta öğrenciyken arkadaşlarım, önünden geçtiğim her aynada kendime bakmak âdetinde olduğum için bana gülerlerdi. Kibirden zannederlerdi; benim, görünüşüm hakkında çok yüksek düşüncelere sahip olduğumu düşünürlerdi. Ama işin aslı hiç de öyle değildi. Ben aynaya nasıl göründüğümü bilmek için bakıyordum. Bir ayna – işte o bize kendimiz hakkında gerçeği söyler.”

Huzursuz bir ürpertiyle hatırladı, çocukken onu eğlenmek için Kopenhag'daki büyük aynalı salonlara götürmüşlerdi. Orada insan kendini tüm açılardan seyrederdi, tavanda ve yerde, yüzlerce aynada. Ve bunlardan her biri, bakanın yüzünü ve bedenini ayrı ayrı çarpıtır ve kıvrıltır, kısaltır ve uzatır ve en garip kıvrımlarla bükerek eğritir, ama yine de bakanın gerçek görünümünün bir parçasını daima muhafaza eder. Ve bu akşam ona bu ürkütücü aynalı salonlar hayatın ta kendisiymiş gibi geldi. Varlığımız da aynen böyle, tanıştığımız her bir kişinin bilincine akseder ve asla tam olarak gerçek ruhumuza benzemeyen, fakat bizim hakkımızdaki gerçeği söylediği farz edilen bir karikatüre dönüşür. – Övgü dolu bir portre bile sahtedir. “Fakat gerçek bir dostun ruhu,” diye düşündü Augustus, “mesela Karl'inki gibi, o samimi bir aynadır ve orada gerçek resmimiz durur. Evet, herhalde onun dostluğuna hep sonsuz bir önem vermemin nedeni bu. Aşk da işte böyle bir şey olmalı bizim için, hayatımızın tüm yollarında, bir ruhun, bir varlığın yakınlığı gibi varolmalı, gerçek doğamızı, mutluluğumuzu ve mutsuzluğumuzu kendiliğinden yansıtabilmeli ve bize her şeyin bir rüya olmadığı gü-

vencesini verebilmeli. Benim için evliliğin anlamı da böyle bir şeydi – dün olanlar hakkında yarın konuşabileceğim bir kişiyle bir başka kişinin istikrarlı birlikteliği. ”

Yutkundu ve aklı yazdığı mektuba gitti. Arkadaşı Karl'a, Danimarka'daki evini ve tüm yaşamını neden bırakıp gittiğini anlatmaya çalışmıştı. Kötü talihi kıskanç bir kadınla evlenmek olmuştu. “Diğer kadınları kıskanıyordum diyemem,” diye düşündü. “Bir bakıma en az korktuğu onlardı, sebebine gelince, bir kere daima onlar içinde en güzeli ve alımlısı olduğunu biliyordu. Sonra o kadınların benim için aslında ne kadar önemsiz olduklarının da farkında olmalıydı. Karl ona Ingolstadt'taki aşk maceralarımın benim için ne kadar az şey ifade ettiğini anlatmıştı, sanat ve müzikten daha az, şehre gelen bir opera grubunun *Alceste* ve *Don Juan*'ımı seyrederken aldığım zevkten bile az – evet, hatta derslerimden bile daha az. Fakat o, benim arkadaşlarımı kıskanırdı, köpeğimi, Lindenberg ormanımı, kumbaralarımı ve kitaplarımı. O elinde mum ve kandil, kendi korku ve endişelerinin hayaletlerini arar dururdu.”

Evlenmelerinden altı ay sonraki ufak bir olayı hatırladı. Paris'teki bir arkadaşına, rahmetli Berris Kontesi'nin satışa çıkan özel eşyaları arasından satın aldığı bir çift pırlanta küpeyi hediye etmek için bir gün karısının odasına girdiğinde olan bir şey. Augustus kıymetli taşlardan anlardı, pırlantaların kalitesi ve kesimi hakkında bir pırlanta taciri kadar bilgisi vardı, hatta böyle şeyler takmanın erkeklere yasak olmasına bazen esef ettiği bile olmuştu. Evlendikten sonra karısına mücevherler almak ve bunları kendine nasıl yakıştırdığını görmek ona hep büyük zevk vermişti. Bu seferki seçiminden o kadar memnundu ki, küpeleri karısının ufak kulaklarına kendi takmak istedi. Taktıktan sonra nasıl durduklarına baksın diye, ona aynayı uzattı. Karısı aynaya bakarken, kocasının gözlerinin, yüzünde değil de pırlantaların üzerinde olduğunu fark etti. Hemen küpeleri çıkardı ve kocasına uzattı. “Üzgünüm,” dedi, gözlerindeki kurluk, yaşlara boğulmuş gözlere sonradan vuran cinsten değildi, trajikti. “Pırlantalara bu kadar düşkün olduğumu bilmiyordum.” – O günden sonra mücevher takmadı ve modelini ken-

di bulduğu, rahibelerinki gibi ciddi bir kılıkla dolaşmaya başladı, hâlâ öyle güzel ve zarıftı ki, yeni imajı yankı uyandırdı ve ardından bir taklitçiler ekolü doğdu.

“Karl’a daha açık nasıl ifade edebilirdim ki,” diye düşündü Augustus, “karımın gerçekten kendi küpelerini kıskandığını? – Dünyada kim böyle bir deliliğe inanır ki. Biliyorum, onu anlayamıyorum ve onun beni mutsuz ettiği kadar ben de onu mutsuz ediyorum ki bu da normal olmalı. Gençken tüm düşüncelerimi ve ruh halimi karımla paylaşmayı hayal ettim! – Evet ama, Malvina ile bu tamamen imkânsız. Beni günde yirmi kez yalan söylemeye mecbur etti ve her bir hareketimde yüzüm ve sesimle yalan bir eda takınmaya alıştırdı beni. Hayır, eminim böyle devam edemezdi, onu terk etmekle doğruyu yaptım, birlikte olduğumuz sürece bu perişanlık sürecekti.

Ama şimdi bana ne olacak? – Ne olacağını, hayatımla ne yapacağımı bilmiyorum. Acaba bir kerecik mucizelere ve kaderin bana yardım elini uzatacağına inansam mı?”

Yeleginin cebinden ufak bir şişe çıkardı ve baktı. Bu bir koku şişesiydi, kadınların yarım asır önce kullandıkları cinsten, kalp şeklindeydi. Beyaz porselen zemin üzerine yüksek ağaçlar ve bir nehrin üzerinden geçen kavisli bir köprü resmedilmişti. Nehrin diğer tarafında uzun kuleleri ile gül kırmızısı bir şato yükseliyordu sarp bir kayalık üzerinde ve dalgalı bir kurdele motifi üzerine şu kelimeler yazılmıştı: “samimi dostluk”.

Hafif bir tebessümle düşündü Augustus, onu İtalya’ya getiren bu ufak şişeydi. Yaşlı bir kadına ecdadından kalmıştı, babasının teyzesine. Bu yaşlı kadın, hiç evlenmemişti, ama zamanının sayılı güzellerindendi. Augustus çocukluğunda ona büyük bir şefkatle bağlıydı. Teyzesi de gençliğinde İtalya’ya seyahat etmiş, o gül kırmızısı şatoda misafir olmuştu ve o zamandan beri de şato, hayatın güzelliğinin ve romantizminin sembolü olarak kalbinin bir köşesinde saklı kalmıştı. Ölümüne dek, o ufak şişenin dış ağrısından kalp ağrısına her şeyi iyi edebileceğine olan inancını yitirmemişti. Ufak bir çocukken Augustus, teyzesinin o şatoda bulduğu gizemli mutluluğu, yalnızken kendisi de hayal etmeye devam etmişti. – Şimdi teyzesi mezarında ya-

tarken, bu manzaranın nereye ait olduğunu bilen kimse de kalmamıştı. “Kim bilir,” dedi Augustus kendi kendine, küçük şeyi yeğinin cebine geri koyarken, “belki bir gün ben de bu nehri bulacağım, bu gri köprüden geçeceğim ve kayaların üzerinde, tam önümde o şatoyu göreceğim.”

“Ne esrarengiz ve ne zorlu bir şey yaşamak,” diye düşündü Augustus, “ve tüm bunların anlamı ne? – Kendi hayatım, nasıl oluyor da bana böylesine sonsuz bir anlam ifade ediyor, dünyadaki anlamlı her şeyden çok daha fazla? – Yüzyıl sonra belki de insanlar benim bu akşamki bedbinliğimi, eğlenmek için okuyacaklar – ve hiç de eğlendirici bulmayacaklar.”

II

TALİHSİZ BİR HADİSE

Düşünceleri tam bu sırada arkasından gelen, kulakları sağır edici bir gürültüyle bölündü. Geriye döndü ve batan güneşin ışınları gözlerini kamaştırdı, dünya bir an onun için saf altın, gümüş ve aleve dönüştü. Bir toz bulutu içinde, uçarcasına bir hızla kendine doğru gelen faytonu çeken atlar gemi azya almış, dörtnala gidiyorlar, o hızla arkalarındaki arabayı yolun bir yanından diğer yanına savuruyorlardı. Tam arabaya bakarken, sanki iki kartının arabadan yola savrulduklarını görür gibi oldu – gerçekten de arabacı ve uşağı sürücü koltuğundan fırlayıp toprağa yuvarlanmışlardı. Augustus bir an atları durdurmaya çalışmayı düşündü ama araba hızın baskısına dayanamayıp dağılmaya başlamıştı bile. Atların önce biri, sonra diğeri gemlerinden kurtulup, yanından dörtnala geçtiler. Tekerlekler dingillerinden kurtulup bir o yana bir bu yana yuvarlandılar, araba yolun kenarına savruldu ve hendeğe devrilip durdu. Augustus oraya doğru koştu.

Paramparça olmuş arabanın arka koltuğuna yaslanmış oturan kel kafalı, hoş yüzlü ve büyük burunlu yaşlı bir adam gördü. Augustus’a sabit gözlerle baktı, ama öyle ölü gibi solgun ve sessizdi ki, Augustus onun artık sonunun gelmiş olabileceğinden korktu. “İzin verin, yardım edeyim, Senyör,” dedi, “bu çok korkunç bir

kaza, umarım size bir şey olmamıştır.” Yaşlı adam adeta yuvalarından fırlamış şaşkın gözleriyle ona bakmaya devam etti.

Karşı koltukta oturan iriyarı genç bir kadın arabanın zeminine savrulmuş, dört bacak üzerinde halının ve şapka kutularının arasında oflaya pufloya ayağa kalkmaya çalışıyordu. Yaşlı adam kadına döndü. “Şapkamı ver,” dedi zayıf bir sesle. Hizmetkâr kadın – Augustus kadının kim olduğunu bu arada öğrenmişti, devekuşu tüylü büyük bir kadın şapkasını güçlkle buldu çıkardı ve kel yaşlı başın üzerine yerleştirdi. Şapkanın çeperine zarif, gümüş beyazı bukleler iliştirilmişti ve bir el hüneriyle yaşlı adam hoş ve gösterişli yaşlı bir kadına dönüşüverdi. Şapka ile kendini yeniden bulmuştu, hatta gücünü toplayıp Augustus’a dostça ve müteşekkir bir gülücük bile gönderdi.

Arabacı tam o sırada onlara doğru koştu, yoldan kalkan ince tozla üstü başı baştan aşağı sanki pudralanmış gibiydi – uşak hâlâ yol kenarında ölü gibi hareketsiz yatıyordu. Pansiyonun sahibi ve adamları da bu arada kaza yerine gelmişlerdi, ellerini kollarını sallayarak bağırıp çağırarak curcunaya katıldılar – adamlardan bir tanesi atlardan birini yakaladı, biraz ötede iki tarla işçisi diğer atı yakalamaya uğraşıyordu. Hep birlikte yaşlı kadını, insanı üzen araba enkazının altından kaldırdılar, pansiyona taşıdılar ve soluk yeşil perdeli büyük bir dört direkli kar yolunun üzerine dikkatle bıraktılar. Kadın ölü gibi hareketsizdi, sanki nefes almıyormuş gibiydi. Sağ kolu bileğinin tam üzerinden kırılmıştı, başka neresinin incindiğini tahmin etmek zordu. Hizmetkârı, parlak siyah düğmeleri andıran yuvarlak, koyu gözleriyle Augustus’un paltosunun eteğini kavradı ve yalvaran bir sesle ona, doktor olup olmadığını sordu.

“Hayır,” diye seslendi yaşlı kadın zayıf bir sesle yattığı yataktan, sesi acıdan kısılmıştı, “hayır, o ne doktor ne de rahip... Ve ben hiçbirini çağırmanızı istemiyorum. O bir asilzade ve tam ihtiyacım olan kişi – gidin şimdi hepiniz ve beni onunla yalnız bırakın.”

Herkes çıktığında yaşlı kadın yüzünü buruşturdu, gözlerini bir an kapadı, ama hemen sonra Augustus’a yaklaşmasını söyledi ve adını mırıldandı.